

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gl. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Ob osemdeset letnem godu veterana štajersko-slovenskih rodoljubov.

Iz celjskega okraja 17. jan. [Izv. dop.]

Obiskovalci Bleiweisove 70 letnice bodo se spominjali, da je g. kanonik Anton Žuža v Ljubljani v imenu štajerskih Slovencev jublanta pozdravil, in tačas se je naglašalo v tem časniku, kako ginljiv je bil prizor, ko je čestitljivi starček, veteran rodoljubov mej štajerskimi Slovenci, očeta Bleiweisa prijateljski objel. Ta g. kanonik tedaj je obhajal 8. jan. 1880 svoj osemdeseti rojstveni in danes 17. t. m. svoj godovni dan. Osemdeset let, lepa leta, malo in malo kdo jih učka!

Anton Žuža se je rodil 8. januarja 1800 v trgu Žavci poleg Celja. Leta 1822 je bil posvečen za mašnika in je deloval od tega časa pa do leta 1839 kot katehet v Konjicah, Ločah in Studenci. Leta 1839 je bil imenovan za župnika in dekana v Slovenski Bistrici, ter za šolskega nadzornika za Slovenjebistriški okraj.

On deluje tedaj že 58 let kot duhoven, in si je pridobil mej tem časom tako občno spoštovanje, kakor malo kateri človek mej nami.

Ves čas svojega življenja je bil g. kanonik Žuža dobronik dijakom in revežem, ter podpornik vsem narodnim zavodom in društvom, vselej zvest sin svojega naroda.

Dne 16. januarja so mu pevci celjske čitalnice napravili za god podoknico. Zahvaljeval se pevcem za to veselje, naglašal je čestitljivi starček, da je bil po svojem mišljenju vedno to, kar je še zdaj: zvest narodnjak, nemahljiv v svojem prepričanju, da bode tak tudi ostal do smrti. In to je zlata resnica, kar je govoril. Mi moremo le pristaviti, da delujoč za narod nij nikoli na svojo korist mislil, in

da sodelujoč v narodnih shodih, nikjer nij mogel videti razporov, temuč povsod je skušal biti blag posredovalec, pomirjevalec, mož, kateremu je dobra stvar vse, a osoba še le v drugej vrsti.

Dočakal je visoko starost, preživel je burna leta, v katerih je bilo nam Slovincem v Avstriji hudo živeti; preživel je leta, v katerih se je nam jelo kakor nekoliko daniti, in on se je radostno in požrtvovalno udeleževal pospeševanja naše stvari.

Ubogi šolarčki, katerim je on s svojimi dobrotami posušil toliko solz, dijaki katere je podpiral tako zdatno, ter jim olajševal tečkoče, reveži, katerim je dajal radodarno bogate podpore — vsi se srčno dobrega duhovna hvalnega srca spominjajo.

Pri volitvah je bil Žuža vedno prvi, ki je za našo zmago deloval, pri narodnih svečanstih ga nij nikdar manjkalo.

V poklicu svojem je bil in je vedno duhoven v najblažjem pomenu, čiste nravi, izbo- ren dušen pastir, zanesljiv svetovalec svojim faranom, ljubeznjiv prijatelj svojim kolegom.

Spisi, ležeči v kabinetnej pisarni Nj. Veličanstva, pričajo o zaslugah kanonika Žuže, na prsih sveti se mu križ Fran Josipovega reda, katerega mu je presvitli cesar podelil leta 1876. Cerkevne oblasti imenoval so ga za častnega kanonika in knezoškofijskega svetovalca.

Neutrudljiv delavec na polji narodne pro- vete, doživel je izredno visoko starost, svoje 80 leto, in vsacega Slovenca mora v srce veseliti, ko vidi starčka, plemenitega moža, še zmirom zdravega in čilega na duhu in na te- lesu, kakoršnega smo videli ob godovnem dnevi njegovem.

Naj nam ga Bog ohrani še mnogo let,

izgled mladini, zlasti duhovenskej, a potem vsej slovenskej.

Buren „živio!“ zakličemo v „Slovenskem Narodu“ danes narodnemu starcu in s tem naj dokazujemo le nekoliko, kako tudi naš narod zna hvaležen biti ónim sinovom svojim, kateri so vse svoje dolgo življenje posvetili njemu in človečanskemu dobrodejetvu sploh! J. G.

Abderrahman.

Angležem se v vojski v Afganistanu uže spet slabo godi. Afganistanski domorodci, ki branijo uže tako dolgo svojo neodvisnost, obkoljujejo generala Roberta vedno in njegove zveze z Indijo podirajo. Vrh vseh „zmag“, katere Angleži poročajo, ne morejo vendar nikamor naprej, in nij nemogoče, da bodo na zadnje od samih zmag tepeni, kakor Turki 1877, ki so tudi tako dolgo „zmagovali“, da so Rusi pred stenami Carigrada stali in skoro vso turško vojsko polovili. Poleg tega pa sami angleški listi poročajo, da so se našle neke skrivnostne politične zveze, ki segajo iz Afganistana v Rusijo in Indijo. Angleže pa obhaja nekakov strah, ker bojé se opravičeno, da ne bi jedna večja vojna nesreča v Afganistanu imela poguben vpliv nad vso njihovo umeteljno vladov v Indiji, ki bi tačas propala, kadar bi Indci videli, da se tudi njihov tlačitelj in oderuh Anglež dá premagati, da je tudi on slab človek.

Kakovo politično novo spletko so Angleži našli, tega ne povedó. Najbrž pa vse skupaj nij nič drugega, nego to, kar se v ruskih no- vinah uže več dnij javno razpravlja, namreč prihod Abdurrahmana kana iz Rusije v Afga- nistan, kateremu pripisujejo ruski listi tako veliko važnost, da pravijo, ka utegne iz tega cela afganska vojska zoper Angleže novo po- dobo dobiti.

Listek.

Objektivno in subjektivno.

VI.

Sedem pisem sem vam hotel poslati, ker je sedem dnij v tednu, in bilo bi jih ravno uže sedem, da me nij spravil urednik „Slov. Naroda“ ob eno na starega leta dan, ko je dve moji pismi v eno skupaj sklanfal — brez mojega znanja in dovoljenja.

Ostel sem ga zato uže v poslednjem pismu in povedal sem mu mnenje brez ovinkov, sedaj mi je pa skoraj da žal, ka sem ga tako sub- jektivno kregal.

Zato je urednik na svetu, da briše včasih kaj s svinčnikom, ko bi še te pravice ne imel, zakaj bi potlej nosil svinčnik v žepu, in zakaj bi se mu reklo, da je odgovoren — menda za ortografične pogoške?

Lehko je odgovarjati za tiskovne in za

ortografiške pogoške, ali za debele objektivne grehe pisateljev nij tako lahko, to uže vidim, pa zato mi je žal, da sem se bil tako pre- naglil enkrat, ko sem povedal uredniku, da se ga ne bojim čisto nič.

Kaj se ga ne bi bal urednika! se vé, da se ga bojim objektivno na tihem, in še kako, samo da ne povem to subjektivno na vsa usta, ampak se delam kakor ón švaba, ki se je pri vsakej ravsariji držal precej od zadaj, a je vedno kričal svojim tovarišem: „nur ka schreck zeigen!“

Da vam enkrat srce čisto odkrijem, vam povem tukaj-le na uho in samo vam, da imam nekoliko starčevičjanske krvi v sebi; kričim uže še kričim in upijem, ali storim pa nikomur nič, ravno tako, kakor članovi stranke prava na Hrvatskem, kateri kričijo strašansko, ko- rajže (subjektivne) pa némajo še toliko ne vsi skupaj, kakor je ima en fant sam tam gori pri vas doma mej „planinskimi Hrvati“.

O tem, kar se vam ravno kar povedal, sem se prepričal lani enkrat, ko sem gledal v gostilni pri Jagnjetu neko gungalo zarad dunajskih tingl-tangl pevcev, ter sem čul dosti objektivnega kriča, subjektivne korajže pa nijsem videl čisto nič. Bežal uže ne bi — jaz — niti za plačo ne, kakor so bežali fantje takrat čisto zastonj, in še sram jih nij bilo drugi dan čisto nič, celo veseli so bili, da so srečno pete odnesli in celo kožo.

Ko je moja pisma trebil in čistil ón dan urednik „Slovenskega Naroda“ objektivnih peg in grehov, tudi nij pustil poštene dlake na taistih, ali to me nij preplašilo subjektivno, kakor vidite, še navdušilo me je objektivno in pripravilo na opozicijo, katero bom odslej delal ne vam, milostiva, tega ne, ampak uredniku jo bom delal, ter jo bom, da bo imel dosti posla z mojimi objektivnimi pismi, kadar bo pri- kreval nazaj domov iz Kravje doline.

Ko bi le to storil skoro urednik, potem

sodskem okraji, ali njih svetovalci, ki bi pa imeli to olajšanje, da ne bi morali vselej pri kazenski obravnavi res tudi navzočni biti. Za Lienbacherjev predlog je govoril tudi ljubljanski poslanec g. Schneid. Kakor govore vseh slovenskih poslancev, prinesemo tudi Schneidov govor cel po stenogramu. V tem so vsi govorniki jedini, da se je institut teh državno-pravniških funkcijonarjev slabo izkazal, da si stane državo 100.000 gold. na leto. O tem pa se ne skladajo, kaj bi namesto njih postavili. Debata o tem še nij končana. V četrtek se nadaljuje.

Urednik **dunajske** „Sonntagszeitung“, g. Scharf, objavlja točke, o katerih so razpravljali dr. Rieger, dr. Herbst in Fischhof v Emersdorfu; te točke določujejo narodnostni zakon zoper zatiranje manjših narodov, za češke dežele volilni red po načelu ravnopravnosti in samoupravo dežel; govorilo se je tudi o možnosti, da bi Magjari iz svoje volje stopili v skupno zastopstvo avstrijske zveze. Čehom naj bi se zagotovila možnost, da bi pred svojim vstopom v državni zbor zavarovali svoje pravno stališče.

V nedeljo je **ogerska delegacija** dovolila proračun za pomorstvo in dodatni kredit za bosenske begune.

V združenih odsekih se je včeraj pri posvetovanju za izredne troške Bosne in Hercegovine dejal naš vnani minister baron Haymerle, da je bosenska uprava zdaj skromna in splošno turški urejena. Turški uradniki se pustijo na svojih mestih, kjer je mogoče, a večina njih je zapustila svoje službe. Pravosodstvo ima dve instanci: za davkovske stvari pa domačini niso pripravi in zato, da bi se štedilo, je nastavljen na vsakih 20 kvadratnih milj samo eden davkar brez pomožnih uradnikov. Baron Haymerle je utemeljeval osnove bosenske komisije kot osrednjega kontrolnega urada; dežela obskrbuje sama svojo upravo, upanje je, da troškovi ne bodo presežali dohodkov. Obe deželi sta dali za razne troške 1.090.000 gld., česar se v tem kratkem času nij bilo nadejati. Ako bode kasneje novcev ostajalo, bode se ostanek porabil za troške cele države. Minister je dejal, da Avstrija nij zasedla Bosne in Hercegovine zato, da bi se povečala, nego zato, da je zabra nila večje opasnosti na vstoku. Nadalje je razložil sekcijški šef Kallay, da imajo katoliki tam doli dva škofa, nezjedinjeni pa tri metropolit. Mohamedani so cerkveno zvezani s Carigradom. Državni finančni minister je dejal, da je najvažnejši davek desetina, gledé tretjine je vlada določila trdne pismene nagodbe. Vojni minister je dejal, da deželi sami plačujeti troške za vkvartiranje vojakov. Delegacija je potem sprejela bosenski proračun.

Avstrijski poslanec v Peterburgu, baron Langenau, gre na svojo prošnjo v pokoj, na njega mesto pa bode baje imenovan grof Kalnoky.

Vnanje države.

Iz Londona se telegrafira v „N. Fr. Pr.“ dné 19. januarja: General Roberts se v **Afganistanu** močno pripravlja na brambo, ker se je bati podobnega napada od Afgancev, kakor zadnjič (v Šerpuru). Afganski glavarji so sicer od Angležev denar kot mito (podkup) vzeli, ali so vendar Angležem sovražniki.

Ruski „Invalid“ poroča, da je vest o ruskem oboroževanju na avstrijsko-nemški meji gola izmišljotina; nasprotno, Rusija je meseca decembra znižala svojo armado za 36.000 mož.

Rusija in Kitajsko cesarstvo sta bila zaradi provincije Kuldže v prepiru. Ruska vlada je odločila, da se Kuldžo mirno Kitajcem odstopi. S tem si je zagotovila prijateljstvo Kitajcev, kar je za kako mogoče rusko vojevanje proti angleški Indiji jako važno za prihodnost.

Iz **Madrida** se poroča, da parlamentarna manjšina se še na dalje ne udeležuje sej kortešov.

Dopisi.

Z Dunaja 20. jan. [Izv. dop.] (O položaji.) Naučni minister bode imenovan v malo dnéh, in sicer Slovan ali Slovanom prijazen. Potem bomo z božjo pomočjo Slovenci uže počasi odpravljali germanizacijo in germanizatorje iz šol. Imenovalo se je uže ime, ki bi zlasti vse Slovence obradovalo, če se obistini. A denes mi pravijo, da to ime nij pravo. Ime je pa do tega hipa še skrivnost najožjega kroga. Predno se budgetna debata začne, bode pa uže v „Wien. Ztg.“ stalo. — Tudi gledé slovenskega uradovanja po naših sodskih in administracijskih kancelijah naši poslanci ne bodo mirovali in bodo, kakor se kaže, tudi v tem oziru pravico dosegli. — Ljubljanski poslanec vitez Schneid je včeraj prvič v zboru govoril; prav dobro in simpatično govori; čestitali so mu vsi. — Še enkrat pa ponavljam, da smemo „korajžo“ in dobro nado imeti.

Iz Kamenika 19. januar. [Izv. dop.] Dolgo uže nij bilo mogoče popisavati take veselice, kakor je bila ta, ki jo je naredila naša čitalnica včeraj, na korist velezaslužnega gosp. Slabanja, mnogoletnega truditelja za dober stan tega našega društva. — Mnogoštevilno najodličnejše občinstvo našega mesta, mej katerim je bil tudi naš g. okrajni glavar, je kazalo, da smo g. Slabanji zahvalni za častni njegov trud in požrtvovalnost. In res, ako pomislimo, kakove so borbe naših čitalnic, s kolikimi viharji so se morale boriti za obstanek svoj in koliko njih je tudi uže palo v teku let, — zares, začuditi se moramo, da naša mej tem niti enkrat nij zastala.

Vendar tudi ona je hirala mnogokrat, mnogokrat smo se bali za njo tudi mi. Mej tistimi, ki so jo čuvali, bil je iz početka postanka njenega do sedaj tudi gosp. Slabanja. Mnogokrat smo morali dejati: ako še g. Slabanja pusti, smo ven. On nij pustil. Zato mu zakličemo: „Bog ga živi, in ohrani!“ Od zadnjega občnega zbora je pokazala se pa tudi očitna sprememba v bitstvu naše čitalnice. Izvolili smo razen nekaterih novih odbornikov tudi zelo potreben poseben zabaven odsek, obstoječ iz četirih gospodov, kateri so svojo nalogo, dasi ne lahko, jeli uže precej v početku dobro izvrševati. Ko smo stopili pri tej veselici v dvorano, skoro bi je ne bili spoznali, tako lepo je bilo vse urejeno. Veliko hvale v tej vrsti gospé Cicer-jevej, ki je k olepšanju dvorane pripomogla s krasnimi podobami, ravno tako zabavnemu odseku in odboru, ki je pripomogel k splošnemu olepšanju.

Program izvršil se je večinom dobro. Z zborom „Slovan“ smo bili iznenadejani; čveterospev pa se nij kaj obnesel, kar nij čuda po tako malem času poduka. Gospodu Žan-u kot pevovodji smo zelo hvaležni za obilo skrb v njegovej stroki in upamo za prihodnje lepšega sadu, ako hoče svojej besedi boljše veljave pridati.

Citre pod dobrovoljnim vodstvom g. M. Ozbiča so prav ljubo donele; zahvala gre njemu in gospodičinam sodelavkam, ki so nam pokazale svoj talent na tem inštrumentu. —

Igra: „Eno uro doktor“ je izvalila preobilo smeha in lepo sta se obnesla v svojih rolah gospdč. Janežičeva (Ančika) in g. Slabanja (Škrjanec), z glavnimi nalogami. Pohvale vredna je tudi gospdč. Hajekova ki nas je takrat zabavala s svojim vrlim talentom v tej stroki.

Potem pa se je razvil ples, in šli smo z

zvezdami vred spat v prepičanju, da naša čitalnica vendar nij, kar si bodi, da se jej jih sme malo vrstiti.

Domače stvari.

— („Slovenski Narod“) je bil včeraj od c. kr. državnega pravdnika zopet **konfisciran**, in sicer zarad dopisa iz Notranjskega, ki govori zoper germanizacijo naših ljudskih šol. Konfiscirani dopis smo poslali našim poslancem na Dunaj.

— (Za stradajoče na Notranjskem) bode, kakor se nam z Dunaja piše, tudi privoljena podpora iz državne kase. V dotičnej postavi, s katero se preko jednega milijona goldinarjev za take namene privoli, sicer Kranjska nij imenovana. Pa vlada dobi kredit 100.000 goldinarjev, da jih razdeli v krajih, kjer preti lakota. Na Notranjskem je v občinah ob isterskej meji bila ravno tako slaba letina, kakor po Istri, in zato je pravično, da se tudi tem občinam podaja neka podpora. Slišali smo, da je deželni odbor kranjski sklenil privoliti v ta namen neko svoto, ako tudi vlada kaj stori. To se bode zgodilo, in s tem bo vsaj nekoliko se pomagalo ubozemu prebivalstvu.

(O Jožef Virkovej literarneje zapuščini) nam piše g. Davorin Terstenjak sledeče: „G. provizor J. Korošak mi v pismu dtto 15. prosinca t. l. naznanja: Literarno zapuščino pokojnega g. J. Virka sem poiskal, ter jo bodem varoval, dokler je ne bom moral vsled poslednje volje prečastitega gospoda konjiškemu nadžupniku dr. Ulagi izročiti, kateri jo hoče g. ptujskemu vikarju M. Lendovšku, izdavalstvu Slomškovih spisov prepusti, kakor se je proti meni izustil. Vseh pesnij bode blizu 2000 (v mojem naznanilu Virkove smrti stoji 4000, kar je ali „lapsus calami mei“, ali pa tiskarsk pogrešek,) v 23 zvezkih, v 24. je samo jedna in sicer: Slovo svojemu poprejšnjemu kaplanu. 3 zvezki imajo same nemške pesni. So še tudi nekatere ne sešite pole slovenskih pesnij.“ —

— („Laib. Tagblatt“) od ponedeljka spet laže, kar popolnem izmišljeno, da je „Slovenski Narod“ banko „Slovenijo“ zagovarjal in dejal, da dr. Costa na celej aferi nij nič kriv. Kedaj je to „Slovenski Narod“ rekel in kje? Nikoli. Ko bi v našo deželo privandrani nemški urednik „Laib. Tagbl.“ bil prej kaj o naših lokalnih stvaréh podučil se, predno z judovsko nemško nesramnostjo v tuje stvari svoj nos vtika, katerih ne razume in mu nič mar nijso, slišal bi bil lahko, da je „Slovenski Narod“ gledé one banke in dr. Coste vselej narobe govoril. „Tagbl.“ pa nij za jedno laž več ali menj.

— (Občinska volitev.) V Velikih Poljanah je voljen za župana Fran Andolšek, za svetovalca pa Filip Andolšek in Fran Prijatelj.

— (Iz Ptujja) 18. jan. se nam piše: Glavni zbor našega učiteljskega društva je volil 8. t. m za leto 1880 sledeče gg. v odbor: Robič, predsednik; Kocmut Virko, preds. namestnik; Kocmut Janez in Romih, tajnika; Kranjec, blagajnik; Arnhart, knjižničar; Lešnik, Tribnik in Košar, odborniki. Obetamo si od tega odbora, posebno pa od g. predsednika, da bo tudi v prihodnje v blagor in razvijanje društva neutrudljivo sodeloval.

— (Nesreča na Rudolfovej železnici.) Celovškemu listu se piše: V restavraciji

Abderrahman-kan je eden izmed najbolj zakonitih pretendentov na afganski prestol, on je sorodnik nečak umrlega Šir-Alija. Pri Afgan-kih je znan kot jako pogumen vojak, in se je v desetih letih, kar je živel pri Rusih, veliko od njih naučil. Pri Rusih je imel lepo penzijo kot politični begun, in ker je jako varčno živel, ne vrača se zdaj s praznimi rokami v Afganistan, kjer bode na čelo uporne vojske stopil, ker Jakub kan, ki se je bil uže Angležem udal, itak nima nobene veljave več, drugi vojni glavarji pa tudi ne dovolj.

V ruskem „Novem Vremenu“ poroča neki Petrovski, da je bil v Samarkandu večkrat v družbi Abderrahmana in ga hvali, da je jako izobražen, (to se ve perzijski, ker Perzija in njen jezik je za srednjo Azijo to, kar Francija in nje jezik za Evropo), da je krepek, zdaj 50 let star in da je samo čakal, kedaj njegov čas pride.

Ker se Afganci boré zoper one Angleže, ki so bili vselej in povsod sovražniki Rusije in Slovanov, in sploh sovražnik zatiranih narodov, zoper one Angleže, ki so podjarmljene narode vselej smatrali le za svojo mólzaro kravo, ima Abderrahman tudi naše dobre želje za se.

Od Francozov se učimo umno gospodariti.

(Dalje.)

VI.

Slovinci, ustanovimo si napredovalne šole za našo mladino.

„Velika je vojska, večja, kakor se dozdeva, da postane človek dober ali slab.“ Plato.

„Le značaj — izobrazena volja je, ki nas more v resnici rešiti.“

„Življenje je delajoča pamet.“ Blackie.

Podlaga slovenskemu narodu so slovenski kmetje. — Bogatstvo mest in trgov je odvisno od blagostanja kmetov. Slabo stanje avstrijskih mest izvira večidel iz revščine na kmetih in se ne bo prej zboljšalo, kakor da postane kmetijski stan premožnejši in začno mestjani sami boljše gospodariti. Pariza bi ne prištevali dandenes mej najbogatejša mesta vsega sveta, če bi ne bila vsa Francija tako premožna. V naslednjem hočem le kratko navesti nekatere praktične nasvete, kako nam je mogoče zboljšati materialno stanje naših kmetov, ter po-

vzdigniti slovenski narod na stopinjo visoko civiliziranih. — Najvažnejše sredstvo je odgoja, ki meri na razvoj razuma in volje. Dobro odgojo morejo otroku in mladeniču dati le modri starši in dobre ljudske šole.

Če trdim, da so sedanje učilnice slabe, ne nameravam s tem vpeljevati starih šol, kakor smo je imeli pred letom 1868. — Kar je v sedanjej sistemi dobrega, naj ostane; le realni predmeti se naj odpravijo in uče samo formalni: branje, razlaganje tega, kar se je bralo, pisanje, računstvo, petje, estetična gimnastika in krščanski nauk se naj le uči v ljudskih šolah. — Da je estetična gimnastika za šolarje na kmetih bolj sposobna, kakor sedanje nemško „turnanje“ mi bo menda vsak pedagog pritrdil. Ne ozirajoč se na to, koliko pomorejo estetične vaje razvitju lepšega vedenja in čuta do poštenosti sploh, hočem le eno gospodarsko korist navesti: Vzemimo zopet našo kmetisko občino s 4000 prebivalci; ako bi bili vsi estetično izurjeni, bi vsak na svoje oblačilo in obuvale toliko bolj pazil, da bi si prigospodaril dva for. vsako leto, v 30 letih bi imel vsak 137 for. in vsi 548.000 for., za kar bi znali spraviti 304 srebrne pluge. — V računstvu na pamet in s številkami naj se šolarji posebno dobro izurijo, ker se s tem um najgotovjeje razvija.

Učitelj naj bode v ozkež dotiki s starši svojih šolarjev, da se pogovori z njimi o нравnej odgoji. — Učitelj naj na vsak mogoč način čuti do poštenja in časti uže v mlada srca vsajuje. Naj se vpeljejo javne skušnje in darila za vsak predmet posebe in za lepo obnašanje. — Tega se bodo otroci bolj veselili kakor sedanjih veselic, ki némajo tako ugodnih nasledkov za нравno odgojo.

Otrok naj obiskuje ljudsko šolo, dokler se v navedenih predmetih dobro ne izuri, naj mu treba za to pet ali osem let.

Nij naloga ljudske šole, pripravljati za srednje šole. — Na Pruskem, Francoskem in Angleškem so gimnaziji devetrazredni. Ne bo torej preveč, če se pridene tudi našim gimnazijam en gramatikalno-pravopisni razred, ki bo pripravljaj za uspešno podučevanje v latinščini.

Še bolj kakor površni nauk v otročjih letih je škodovala sedaj brezšolna doba naše mladine od dvanajstega do dvajsetega leta, ki je najvažnejša za razvoj uma in volje; v tej dobi se razvije človeški značaj; v tej

dobi je nagon k učenju najmočnejši; v tej dobi bi se mladina veliko koristnega naučila, če bi se jej dala prilika. — Noben mladenič in nobena deklica bi pa ne smela v tej dobi brez vse šole biti.

Deželni in državni poslanci in vsi, ki imajo kak vpliv na naše šolstvo, naj delajo na to, da se vpeljejo povsod napredovalne šole, kjer se bode mladina od 12. do 20. leta pozimi več dni na teden, po leti pa le ob nedeljah učila (z ozirom na faktične krajne razmere).

Pri učnih načrtih pa se ogibljimo nemškega principa meščanskih šol, da bi si vpeljali mnogovrstne predmete, ki vstrezajo radovednosti in učenostnemu napuhu. — Izberimo si predmete, ki najgotovjeje razumnost in značajnost razvijajo in ki merijo res na praktično korist v življenji.

Taki predmeti so: računstvo in geometrija (če mogoče v zvezi z risanjem), krščanski nauk, petje, vojaške vaje (z vojaško disciplino; pri deklicah estetična gimnastika), nemški ali italijanski jezik; potem higijajna ali nauk o ohranjenji zdravja (posebno dietetika), umno gospodarstvo in poslednjič nauk o telesnej in нравnej odgoji. Tudi razlaganje važnejših državljskih in občinskih postav je potrebno.

Matematika, krščanski nauk (ki se more podučevati tudi v cerkvi), umno gospodarstvo in petje bi se podučevalo vsako leto dalje, od drugih predmetov pa naj pridejo vsako leto le nekateri na vrsto.

(Dalje prih.)

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 20. januarja. Naučni minister bode skoraj imenovan, — gotovo pa pred budgetno debato, — in bode iz avtonomistov eden vodja. — Položaj je ugoden za avtonomiste.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. januarja.

V državnem zboru je bil v ponedeljek 19. t. m. na vrsti posvetovanja predlog Lienbacherjev, naj se spet odpravijo takoimenovani državno-pravniški funkcijonarji, in naj pri sodnijah namesto njih opravljajo posel tožiteljski župani, ki so v

si bom uže še kaj zmisli objektivnega, ter vam pisal, sedaj me pa skoro srce boli, kadar napišem katero preveč subjektivno, in če pomislim, da jo prvi dobi v svoje suhe roke „špítaler Nr. 27“, kateremu nij do smehe, in kateremu je uže bil Karon priredil čoln, da ga odpelje pred Minosov tron, ter ga reši objektivnega postopanja in vseh družih posvetnih skrbij.

Uredniku slovenskega političnega lista dela menda največ posvetno skrb objektivno postopanje z listom; te skrbi se je naš urednik v Kravjej dolini sedaj čisto odvadil in gotovo mu bo težko prihajalo, če se bo moral zopet početi vaditi urejevati list za jednega jedinega čitatelja, državnega pravdnika. Da se kaj takega ne bo pripetilo tako kmalu zaradi mojih objektivnih pisem, to vem za stalno, ker kaj bi tudi pisal vaš objektivni prijatelj takega, da ne bi bilo po volji tistemu gospodu, ki ima

pravico in celo dolžnost paziti na javni mir in red, katerega kaliti ne bi jaz nikomur svetoval, a najmenj samemu sebi. Prakse imam sedaj uže tudi toliko, da vem po priliki, kaj je dovoljeno pisati kaj ne; nekaj sem se naučil lani od gospoda državnega pravdnika, nekaj od urednika samega, in letos se ne bojim, da bi me konfisciral objektivno, ne mene, ampak moje članke, z menoj si ne bi nihče nič pomogel, tudi nijsem prikladen za subjektivno konfisciranje, objektivno pa me ne more niti državni pravdnik niti sodnija konfiscirati, mene, ker sem osoba, a ne stvar, kakor je „Slovenski Narod“ stvar, katera se dá čisto lahko konfiscirati brez posebnih težav.

Gospodu uredniku se torej ponižno in iz vsega srca zahvaljujem, da je na starega leta dan s svojim svinčnikom opral moje grehe, objektivno narejene, ter prepredil, da se nij komu kakšna krivica zgodila, niti vam, milo-

lostiva, niti naročnikom, kateri bi bili brž ko ne vsi mene krivili, ko bi jim bil izostal list zavoljo mojih objektivnih, vam namenjenih pisem.

Objektivnemu postopanju uže ne bo kriv tako skoro

vaš subjektivno spokorjen in poboljšan

C—v.

P. S. Neki Amerikanec je bojda iznašel nov stroj ali mašino, pri kateri se pri enem kraju grozdje devlje v prešo, a na drugej strani uže krčmar pijance iz gostilne ven meče; če je to resnica, potem si bomo morali Slovenci pri tistem mehaniku naročiti stroj, kateri bo znal metati iz naših narodnih čitalnic take, ki brez potrebe nemškutarijo pri veselica in s tem sramotijo naša prizadevanja, ter skrunijo dober glas naših narodnih društev.

Idem.